

שיחות אל־יעזר

שיחות ומאמרי הגאון רבי אליעזר געלדצעהלער זצ"ל
ראש ישיבת 'אור ישראל'

פרשת קרח

גליון 21

**השיעורים של ספר במדבר נתנדבו
לזכותם של יואל בן צפורה וזוגתו רויזא בת חוה
יה"ר שזכות רבינו ותורתו יעמוד להם לאורך ימים
טובים בבריאות הגוף והנפש, מתוך שפע רב,
הרחבת הדעת, ונחת דקדושה מיוצ"ח**

להערות ותיקונים, ולקבלת השיעור מידי שבוע
נא לפנות ל sichoseliezer@gmail.com

כהן הגדול מוציא כוחותיו הטמונים והמיוחדים שבכל אחד°

טענות עדת קרח וטעותם

ויקהלו על משה ועל אהרן ויאמרו אלהם רב לכם כי כל העדה כלם קדשים ובתוכם ה' ומדוע תתנשאו על קהל ה' (במדבר טז, ג). ז"ל המדרש (תנחומא אות ב) 'קפץ קרח ואמר למשה אתה אומר ונתנו על ציצית וגו' טלית שכולה תכלת מה היא שיהא פטורה מן ציצית, א"ל משה חייבת בציצית. א"ל קרח טלית שכולה תכלת אינה פוטרת עצמה וארבעה חוטיין פוטר אותה. בית מלא ספרים מהו שתהא פטורה מן המזוזה, א"ל חייבת במזוזה. א"ל כל התורה כולה רע"ח פרשיות שיש בה כולן אין פוטרות את הבית ושתי פרשיות שבמזוזה פוטרות את הבית. א"ל דברים אלו לא נצטויות עליהם ומלבך אתה בודאם, הה"ד ויקח קרח, ע"כ. לכאורה צריכים להבין מה רצו עדת קרח עם הטליתות של תכלת, הלא כל בר בי רב מבין שאין הבגד נפטר מציצית אלא ע"י פתיל תכלת בכנפיו, וגם ידוע ומובן שאם רק תחב חוט של תכלת בקצה הבגד אינו כלום, אלא צריך קשר מעליא, 'קשר עליון דאורייתא' (מנחות לט.). וכמו ששנינו לענין כלאים (כלאים פ"ט מ"י) 'התוכף תכיפה אחת אינה חיבור'¹. ואם כן מה ההו"א שטלית שכולה תכלת תיפטר מציצית, זו אינה ליצנות אלא טפשות ממש. וכן הטענה השניה של 'בית מלא ספרים' אינה

° של"ס בקעמפ תשס"ג.

¹ כלומר שני אריגים שמחוברים יחד רק ע"י תפירה אחת אינו מספיק שיהא נחשב בגד אחד לא לטומאה ולא לטהרה, שאם נטמא אריג אחד לא נטמא השני בכך, ואם הוזה מי חטאת על האחד אין השני נטהר. וכן כלאים אם אריג אחד צמר והשני פשתים אין זה כלאים, ובציצית מה"ט צריך להיות תכיפה וקשר של קיימא כדי שזה יהא נחשב מחובר לבגד, מדשרי רחמנא כלאים בציצית.

מובנת, שהרי המצוה היא שתהא דוקא על מזוזת הבית, ומה אכפת לנו אם יש ספרים בארון הקודש או על השלחן. ואם ירצו ללעוג על משה רבינו במצות מזוזה, היה להם לשאול שאלה אחרת, והיא מהו שיניח אדם מזוזה על שולחנו, ואם תאמר שלא יצא כיון שצריך לקובעה דוקא בשער הבית, מהו שיקבע אדם ס"ת על מזוזת הבית, ואם תאמר שגם בזה אינו יוצא, היאך שתי פרשיות פוטרות את הבית ורע"ח אינן פוטרות. וזה שפיר מלתא דתמיהה שהיה להם ללוח בן, אבל למה שאלו על 'בית מלא ספרים'.

אלא הענין הוא, שהנה הראשונים מפרשים (עי' ראב"ע ורמב"ן) שעדת קרח של מאתים וחמישים נשיאי העדה, היו בכורים, והצטרפו למחלוקת קרח מפני התרעומת שהיתה בהם על שהועברו מכהונתם בעון העגל. ובזה מסביר החתם סופר זי"ע (תו"מ ד"ה ויקח) עומק טענותיהם. הא דטלית שכולה תכלת, אומר החת"ס שאכן לא התלוצצו לומר שהטלית צריכה להיות פטורה מציצית, שהרי זו פתיות, אלא אדרבה, זה גופא שאינה נפטרת אלא בקשר כפול של קיימא היא היא טענתם. באמרם שכמו שלבישת התכלת בלי קשר של קיימא אינה פטורה כי יש רק תכיפה אחת, כן גם בעבודת האדם במעשה מצוה או עבירה לחוד אין בו כדי לטהר את האדם או לטמאו, אם זה נעשה בלי חשק והתלהבות שהיא ה'קשר של קיימא' בנפש האדם, כי אז זה רק תכיפה אחת. לכן אע"פ שנכשלנו בחטא העגל, ואין ספק שזה אכן היה חטא נורא, אבל זה לא היה אלא 'תכיפה אחת' בלא קשר, כי לבנו ונפשנו לא היו מקושרים עם אותו מעשה, וא"כ למה זה נפסלנו מהכהונה.

והא ד'בית מלא ספרים', מסביר החת"ס שענין המזוזה בעבודת האדם בא לרמז שאע"פ שהאדם ת"ח גדול, ואפילו הוא ממש בבחינת בית מלא ספרים, שלומד כל היום וכל הלילה ובקי בש"ס ופוסקים, מ"מ מה שקובע אם הוא אדם טהור וקדוש לה' זה אם יש לו מזוזה וקבלת עומ"ש כתובים וחרוטים על פתח גופו - דהיינו הפה, שאם הוא 'שומר פיו ולשונו', אז המזוזה שומרת עליו וקדוש יאמר לו, באופן שאף אם אין ביתו מלא ספרים היא שומרת על האדם 'מצרת נפשו'. אכן שמירת הפה לבדו אין די בה לקדש את האדם, שהרי 'בית התבן ובית הבקר פטורים ממזוזה' (יומא יא.), היינו מי שמתנהג כבהמה לא תועיל לו שמירת הפה גרידא, אבל כל מי שאינו בגדר הזה, מזוזה על הפתח פוטרתו.

ומצד שני מי שביתו מלא ספרים לא יועילו לו כלום אם אין לו מזוזה על פתח פיו.

ולכן זכו בני לוי להתקרב לכהונה ולשמש בקודש, כיון שמבין המרגלים לא היה נשיא משבט לוי, ולא נכשלו בלשון הרע, והמזוזה על פתחם מעידה שקדושים הם. אבל הבכורים טענו כנגדם שאדרבה זה גופא שנכשלנו בעון העגל ועשינו תשובה היא סיבה למה דוקא אנו ראויים יותר לעשות העבודה, שהרי אמרו חז"ל (ברכות לד:) 'מקום שבעלי תשובה עומדים אין צדיקים גומרים עומדים', וענין זה לומדים ממזוזה, וכדלהלן.

דהנה ההלכה היא שמזוזה קובעים בשליש עליון של הדלת (מנחות לג.). והפשט בזה י"ל ע"פ מה שאמרו (שם כט:) 'מפני מה נברא העולם הזה בה"י, מפני שדומה לאכסדרה, שכל הרוצה לצאת יצא. ומ"ט תליא כרעיה, דאי הדר בתשובה מעיילי ליה'. היינו המקום שבתוך האות מרמז על מי שבוחר בחיים לחיות בתוך העולם הזה, לעבדה ולשמרה כמצות ה', ואינו כמ"ם סתומה אלא כאכסדרה שהיא צורת אות ח', כלומר הניחו מקום למי שרוצה להרשיע שיוכל לצאת לתרבות רעה מהפתח שלמטה. אבל העולם לא נברא בח' אלא בה', וזה בא לרמז שגם מי שיצא, וכבר קשה לחזור בדרך שברח משם, פתחו לו משמים עוד פתח כחודה של מחט בשליש עליון של רגל השמאלי של אות ה', שמשם יוכל להידחק ע"י תשובה ולחזור לתוך עולם החיים.

טענו הבכורים שאע"פ שחטאנו בע"ז ויצאנו מהאכסדרה לתרבות רעה, אבל מקום מזוזה הוא דוקא בשליש עליון, לרמז שגם בעל עבירה רשע בתכלית שנכשל בעיקרי הדת ממש, שעבר על יחוד ה' וקבלת עול מלכותו, אם הוא משתוקק ומתגעגע להתקרב לה' ולחזור אל תחת כנפי השכינה, הניחו לו מקום להיכנס לאותו מקום דתליה כרעיה דה"י, ע"י שמקבל עליו לכתוב מזוזה על לוח לבו בשלמות. והראיה שבעלי תשובה חשובים יותר מצדיקים, שהרי מצות מזוזה היא דוקא באותו שליש עליון שיש חתירה לבעלי תשובה להיכנס. ועוד ראייה לזה כי ספר תורה שלם פסול למזוזה, ודוקא שתי פרשיות הללו כשרות, וזה מרמז שאפילו הצדיק מעיקרא שהוא דומה לבית מלא ספרים, אינו חשוב כאותו בעל תשובה שצריך להתחזק בעיקרי הדת ונדחק לשוב למקור חצבתו בשליש עליון שהוא מקום המזוזה.

לכן תמצית טענת הבכורים היתה, דמה נפשך אין אנו מבינים למה נלקחה מאיתנו העבודה, מטלית שכולה תכלת למדנו שחטא אחד, חמור ככל שיהיה, אינו מספיק לדחות אותנו מנחלת ה', כיון שתכיפה אחת אינה חיבור לטומאה. ואת"ל שחטאנו ומרינו וזה לבדו מגרש אותנו מלשרת בקודש, אדרבה בית מלא ספרים יוכיח, שעדיין חייב במזוזה של שתי פרשיות הקבועה במקום הכרעא דהי, המיוחדת לבעלי תשובה, ואין הס"ת של הצדיק מעיקרא פוטרות.

אמנם טעותם היתה שלא בכל מקום אמרינן במקום שבעלי תשובה עומדים וכו', שהרי מדברי הרמב"ם (שמונה פרקים פ"ו) מתבאר שלא אמרו כן אלא בעבירות שאינן תוצאה מתכונות פחותות בנפש, כמידות רעות ורדיפת התאוה, כי בענינים הללו זולת החטא לכשעצמו יש גם פחיתת הנפש 'ער איז א ביליגע און נידריגע מענטש', ולכן אע"פ שהתשובה על העבירה נתקבלה לו, אבל נפשו עדיין צריכה להתעלות הרבה עד שיהא קרוב למדרגת הצדיק מעיקרא שאין לו תכונות רעות אלו, לכן בעבירות שהן תוצאה ממדות גרועות, הצדיק יותר נעלה ויותר שלם מהבעל תשובה.

ואף שמקופיא נראה שאין חטא ע"ז נוגע למידות רעות אלא לעניני אמונה, אבל אמרו חז"ל (סנהדרין סג:) 'אמר רב יהודה אמר רב יודעין היו ישראל בעבודה זרה שאין בה ממש, ולא עבדו עבודה זרה אלא להתיר להם עריות בפרהסיא'. וזה מה שענה להם משה רבינו, דכהן גדול אינו רק מי שיש לו הרבה זכויות, אלא הוא צריך להיות איש מרומם, קדוש ומובדל מהבלי עוה"ז, 'ויפְדֵל אהרן להקדישו קדש קדשים הוא ובניו עד עולם', ולכו צריך להיות טהור מכל מדה רעה, כיון שהוא נושא שמות בני ישראל על לבו תמיד לפני ה', ולכן אמר (פסוק ה) 'בקר וידע ה' את אשר לו ואת הקדוש והקריב אליו', וכמו שרש"י מפרש בריש פ' קדושים שקדושה היינו פרישה מעריות, ולכן אהרן הכהן גם אם חטא במקצת בענין העגל, ודאי לא היה לו ח"ו שום פגם של תכונות רעות, כי היתה כל כוונתו לשם שמים לדחותם למחר ולכן היה בזה צדיק מעיקרא, ובמה שהיה לו חטא לפי דרגתו זה רק מוסיף לו היתרון של המקום שבעלי תשובה עומדין, ולכן יכול לזכות לכהונה. אבל עליכם כתיב 'ויקומו לצחק' עם כל הפירושים, שהיה שם ענין של 'להתיר עריות בפרהסיא',

לכן אע"פ שתעשו תשובה אבל אתם עדיין רחוקים מאד ממדרגת 'קדוש' בכדי להיות ראויים לשרת בקודש.

אלו היו טענות הבכורים וטעויותיהם ע"פ החת"ס. עתה נדבר בטעותו של קרח.

רק הנקי מאנוכיות מסוגל להאיר נשמות ישראל

זאת עשו קחו לכם מחתות קרח וכל עדתו. ותנו בהן אש ושימו עליהן קטרת לפני ה' מחר, והיה האיש אשר יבחר ה' הוא הקדוש (פסוק ו). רבי צדוק זי"ע מבאר (פר"צ אות ו) שקנאת קרח היתה בעבודת הדלקת הנרות שניתנה לאהרן הכהן, דאיתא במדרש אחרי שחלשה דעתו של אהרן בקרבנות הנשיאים, אמר לו הקב"ה (במדב"ר פט"ו ו) 'הקרבנות כל זמן שבהמ"ק קיים הם נוהגים, אבל הנרות לעולם אל מול פני המנורה יאירו', ע"כ. ומקשה הרמב"ן (במדבר ח ב) שלכאורה גם הנרות בטלים בזמן שאין ביהמ"ק קיים. ומבאר רצה"כ על פי מה שכתוב בזוה"ק (ח"ג נג): 'משה שושבינא דמלכא אהרן שושבינא דמטרוניתא', כלומר שמשה רבינו הוא שושבין של הקב"ה כביכול, שהוא המוריד את התורה שבכתב משמים, לוחות כתובים באצבע אלהים, 'ויכתוב משה את כל דברי ה'', אבל אהרן הכהן הוא שושבין של כנסת ישראל, שלוחי דידן, והוא מיטיב ומדליק את המנורה הטהורה שהיא נשמות בני ישראל, 'נר ה' נשמת אדם', ע"י שהוא נותן טעם ועריבות ומתיקות בתורה ומצוות 'עד שתהא שלהבת עולה מאליה', וזה כח תושבע"פ שלומדים מפי הכהן, כמש"כ (מלאכי ב ז) 'כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו'. וביכולת הזו, להאיר נשמות ישראל ולמסור מתיקות התורה – ע"י תושבע"פ – בלבנות בני ישראל, נתקנא קרח. ומשה רבינו אמר שע"י עבודת הקטורת תוכרע המחלוקת. ויש להבין מהו השייכות של ענין זה לקטורת.

אלא הענין הוא שבקטורת יש י"א מיני סממנים, וכל אחד יש לו את הריח המיוחד שלו, אחד יותר נעים והשני יותר ערב והשלישי יותר עז, ובצירוף כל הסממנים גם יחד יוצא הריח הנפלא המשובח של הקטורת. והנה אחד מסממני הקטורת הוא החלבנה, ואע"פ שכשהוא עומד לבדו ריחו רע, אבל אחרי

ששוחקים אותו הדק היטב והוא מתחבר ומתבטל לשאר מיני בשמים אזי לא רק שאין ריחו רע אלא הוא גם מחזק את הריח הטוב שלהם. ועל זה אמרו חז"ל (כריתות ו'): 'א"ר חנא בר בונא א"ר שמעון חסידא כל תענית שאין בה מפושעי ישראל אינה תענית, שהרי חלבנה ריחה רע, ומנאה הכתוב עם סממני קטרת'. דהיינו שהקטורת מרמזת על כנסת ישראל, כי כל יהודי יש לו טעם וריח מיוחד, אחד בעל תורה, השני בעל צדקה והשלישי מתפלל בדבקות, ועם כל אלו מצטרפת תמיד החלבנה, היינו אלו שמקופיא נראה שיש להם רק ריח רע, אבל צריכים לדעת שגם אותם אנשי ה'חלבנה' אם הם מתחברים ומתבטלים לכלל ישראל, מוסיפים גם הם ריח טוב בקטורת. ולא זו בלבד, אלא שאם חסר אחת מכל סמניה חייב מיתה', ו'אינה תענית', כי חסר הכח המיוחד של תפילת רבים כיון שחסרים פושעי ישראל. וחלבנה נוטריקון ח' לבנה, היינו ח' רומז על חושך אבל אם מתבוננים בתוך החשכות יש גם אור הלבנה.

אבל בכדי להקטיר את הקטורת לפני ה' ולהוציא את הריח הטוב הטמון בחלבנה מהכח אל הפועל, צריך כהן מיוחד שיודע לראות רק הטוב והאלקות בתוך כל אדם. רק רבי שיש לו עין טובה בעצם יכול להביא את תלמידו לראות ולהבין גם הוא ש'ריחו הרע' הוא רק בחיצוניות, אבל בפנימיות יש לו לבנה שמאירה את החושך הזה, ושאין שלמות לכל סממני הקטורת בלעדיו. וע"ז אמרו חז"ל (חגיגה טו'): 'אם דומה הרב למלאך ה' צבאות יבקשו תורה מפייהו, ואם לאו אל יבקשו תורה מפייהו', כי המלאך אין לו חלק הרע בעצמו, ובכלל 'ער האט נישט קיין זיך', ורק מי שנקי לגמרי מכל פסולת ומכל נגיעות יכול לראות הטוב המוחלט באחרים, כי מי שה'זיך' עוד תופס מקום אצלו אז גם החלק הפסולת באחרים תופסים מקום, ואינו יכול להביא את האדם להבין שרק הפנימיות והנשמה הוא העיקר.

וכן ראינו בצדיקי הדור, שדווקא צדיקים קדושים וטהורים שלא היתה להם שום שייכות לרע ולעוה"ז היו יכולים לסבול פושעי ישראל ולהרים אותם, ולכאורה איפכא היה מסתברא, שהרי הצדיק הזה היה לו למאוס באנשים פחותים ועבריינים. אלא היא הנותנת, מכיון שהרב דומה למלאך ה' שאין לו 'זיך' ואין לו שייכות לרע ולפסולת, ממילא גם אצל יהודי אחר אינו רואה החיצוניות אלא ריח הטוב והנשמה שגנוזים בו. ורק אחר שהכהן רואה כן אצל

'החלבנה', הוא יכול להביא את 'החלבנה' לראות כן אצל עצמו ולהחזירו למוטב ולהוציא ריחו המיוחד בתוך שאר הבשמים.

לכן הזהיר משה רבינו את קרח ועדתו (פסוק יא), 'לכן אתה וכל עדתך הנעדים על ה' ואהרן מה הוא כי תלינו עליו', שאהרן יש לו מידת 'מה הוא', שאינו תופס מקום לעצמו, ואינו מבקש גדולה וכבוד ואף לא כהונה, הוא ממש כמלאך שאין לו נגיעות, לכן דוקא הוא יכול להאיר את הנרות בלבנות בני ישראל, ורק לו יש את הכח של 'שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו כי מלאך ה' צבאות הוא'. וההוכחה לזה היא שתראה שאינך מסוגל להקטיר את הקטורת ולהביא את החלבנה להוציא ריחה הטוב, כי רק מי שבטל לגמרי אצל עצמו יכול לראות הטוב המוחלט אצל חברו.

ולכן אמרו חז"ל (אבות פ"ה מ"ז) 'איזו היא מחלוקת שהיא לשם שמים זו מחלוקת הלל ושמאי' כי אע"פ שהיה להם חילוקי דעות, לא נמנעו מלישא נשים מבנות חבריהם ולאכול אצל חבריהם (עי' יבמות יג:) כי זולת מחלוקתם בהלכה שררה ביניהם חיבה ורעות. אבל קרח חיפש כהונה לעצמו ומדרגות גדולות ושררה, ולא היה לו ענין ה'מה הוא', ממילא לא היה לו קיום, 'אין סופה להתקיים, זו מחלוקת קרח ועדתו', כי מחלוקת שאינה טהורה לגמרי מכל נגיעות ומכל פסולת אע"פ שיש בה חשבונות יפים ואולי נכונים לפעמים, אבל אין בה טוב. וכמו שרואים ביום שני של מעשה בראשית שאין כתוב בו 'כי טוב', אע"פ שהפירוד בין מים עליונים ותחתונים היה נצרך לקיום העולם (עי' זוה"ק ח"א יח.), לכן עצם זה שקרח 'לקח עצמו לצד אחד' ותפס מקום לעצמו ועשה מחלוקת, היא הנותנת למה אין לו את הכח להאיר נשמות ישראל ע"י הדלקת המנורה בליבותם, ולהוציא מעומק נשמתם הריח הטוב שטמון בהם.

הוצאת האדם את סגולותיו המיוחדות לו

ויהי ממחרת ויבא משה אל אהל העדות והנה פרח מטה אהרן לבית לוי ויצא פרח ויצץ ציץ ויגמל שקדים (פרק יז, כג). השפ"א (תרמ"ד ד"ה בענין אות) מביא מהרבי רבי בונם זי"ע שציצים פרחים ושקדים מרמזים על מדרגות שונות של בני ישראל, בעלי תורה, בעלי מעשים טובים וכו', כל אחד לפי מעלתו.

לאחר טענת קרח על עבודת הנרות, ולאחר מבחן הקטורת, שהוא תשובה למחלוקת קרח ועדתו, שהם הלויים והבכורים, בא עוד מבחן אחד על בחירת אהרן כלפי כלל ישראל, והוא פרשת המטות. ועומק ענין המטות בא להראות מי הוא זה שמסוגל להאיר לבות בני ישראל ולהוציא מתוכם אלו הציצים ופרחים. מי הוא זה שיכול ללמד את בני ישראל שאין הם סתם מטה של עץ יבש, אלא טמונים בתוכם פרחים ושקדים, כוחות נעלמים, כל אחד לפי תכונתו ולפי שליחותו בעולמו. ולכן לקחו דוקא המטות, כי מטה הוא מלשון הטיה, שהצדיק האמיתי יכול להטות לב ישראל לאביהם שבשמים, ומעמידם לפני ארון העדות וע"י כן מוציא מהם מדרגות נעלות וגבוהות.

י'הנה פרח מטה אהרן'. שראו כולם שאהרן הכהן הוא זה שמדליק ומיטיב את הנרות, הוא היודע לערבב ולהכין הדק היטב את סימני הקטורת כמתכונתה, והוא זה שיודע להוציא אלו הפרחים מהעץ יבש. ולמה זה, אלא מפני שאהרן הכהן דבוק במדת 'מה הוא', ולכן אינו רואה את הפרחים כהדר שלו, אדרבה מטהו כשעומד לעצמו הוא עץ פשוט שאין בו יופי והידור כלל, אלא הוא מאמין בכוחו של כל יהודי, ולכן כל הכבוד וההדר שיש לו בכהונתו אינו ענין שמבקש לעצמו, אלא הכל הוא כבודם של ישראל. הוא אינו אלא שלוחם המבטל עצמו לגמרי למשלחיו.

ענין זה נרמז גם במצות ציצית, שמצוותה (עי' מנחות לט.) 'ונויי תכלת שליש גדיל ושני שלישי ענף', היינו שלמעלה יש שליש של חוליות של לבן ותכלת אגודות וקשורות יחד, ואח"כ שני שליש חוטים הנפרדים שיוצאים מהגדיל. והרמז בזה הוא שהיסוד של האדם, שהוא הלבן, צריך תחילה להיות בטל ומקושר בקשרים וחוליות עם התכלת, שהוא הצדיק, אבל אין התכלית שישאר מקושר ועומד כל חייו נאכצומאכען כל דבר שרבו עושה, אלא אחרי שיש שליש גדיל יוצאים שני שלישים חוטים נפרדים, שהם הציצים ופרחים ושקדים של האדם עצמו, שהם אינם קשורים ופתולים אלא הוא לבדו המוציא פרי ופרח המיוחדים אליו. אמנם זה שייך רק מפני שיש שליש גדיל, שהוא הכהן שמראה לו ומלמדו שיש לו כוחות וענפים להתפשט ולגדול.

ויקרב אתך ואת כל אחיך בני לוי אתך ובקשתם גם כהנה (פסוק י'). החידושי הרי"ם זי"ע אומר שקרח היה מיועד להיות ראש לכל הלויים, וכמו שאהרן היה

כהן גדול, היה קרח ראוי להיות 'לוי הגדול', והיינו 'ויקרב אותך'. וחזינן מהכא כמה גדולה היתה מדרגת קרח, כי אחר חטאו ועונשו לא נתמנה שום לוי לכהן כגדול הלויים, כי לא הניח בשבט הלויים דוגמתו. אבל כיון שביקש גם כהונה ממילא 'תפסת מרובה לא תפסת' ואבד הכל.

ויש בזה לימוד גדול שנוגע לענייננו. כמו שאמרנו, לכל אחד יש לו תכלית ותפקיד שהוא ממלא בעולם, והקב"ה נתן בתוך כל אחד הכוחות ותכונות הנפש שבהם הוא צריך למלא את שליחותו המיוחדת, אלו הם שני שליש ענף, הציצים ופרחים שלו. הרבה פעמים יכולה לעלות בלב האדם מחשבה, אילו היו לי התכונות והכשרונות והמעלות של פלוני, כמה טוב יותר הייתי יכול להיות. לדוגמא יושבים שני חברים על ספסל אחד, האחד ביישן ומזגו רגוע ועדין, וחברו נפשו סוערת יותר. השני יחשוב תמיד מי יתן והיה לי קצת מהאיידלקייט של חברי, אז לא הייתי מתרגז ולא הייתי צועק וכו', ובאותו זמן יושב הראשון וחושב כמה טוב היה אם היה בי קצת יותר לעבידיגקייט ויותר פרישקייט וכו' כחברי.

אבל מפרשת קרח אנו לומדים שזה רעיון רוח ומחשבה פסולה, כי אם תבקש גדולות שאינן שייכות לך ותקנא במעלות חברך ותרצה להיות כמוהו, וק"ו אם תנסה בפועל להתנהג כך, לא רק שלא יושג מבוקשך ולא ישתנה טבעך, ולא תהיה כהן גדול לעולם, אלא גם מה שבאמת שייך לך, המעלה המיוחדת שלך, הלוי הגדול, גם כן תאבד, ותוריד עצמך חיים שאולה. כי כל אדם יש לו שליחות מיוחדת ואי אפשר שתמלא אתה השליחות של חברך. וצריך אתה לדעת שיש לך בתוכך פרחים ושקדים כ"כ יפים ומאירים. אבל אם תבלה כל חיך בקנאה ותערומות למה אין לך הפרחים של חברך, תישאר קרח מכאן מכאן.

ענין 'וירדו חיים שאולה'

ואם בריאה יברא ה' ופצתה האדמה את פיה ובלעה אתם ואת כל אשר להם וירדו חיים שאלה וידעתם כי נאצו האנשים האלה את ה' (טז ל). שאלו במדרש (תנחומא אות ה) 'וקרח שפקח היה מה ראה לשטות הזו, אלא עינו

הטעתו. ראה שלשלת גדולה עומדת הימנו שמואל ששקול כנגד משה ואהרן וכו' ועשרים וארבעים משמרות עומדות מבני בניו שכולן מתנבאין ברוח הקדש וכו'. אמר אפשר הגדולה הזו עתידה לעמוד ממני ואני אוכד אותה, ולא ראה יפה, לפי שבניו היו עושיין תשובה ועומדין מהן, עכ"ל.

השפת אמת זי"ע (תרל"ו ד"ה מה שביקש) מבאר שקרח הבין שאילו לא היה צודק, וכל המחלוקת שגרם אליה אינה לשם שמים, בהכרח לא היה שייך שיהיה לו המשך. ואע"פ שיש לבניו בחירה ויכולים לעשות תשובה, אבל הם גם יורשים חלק מהפגם שלו, ואת ה'אין סופו להתקיים' שלו, ולכן בזה שיש לו קיום לזרעו אחריו, לא בפשוטי העם אלא שמואל הנביא ששקול כנגד משה ואהרן יצא ממנו, זה ראייה מוכחת שאין בו עוון. כי לחלוק על משה רבינו הוא חטא כל כך נורא וחמור שפוגם בנשמות זרעו אחריו, ולא היה שייך שיצא מהם נביאים ולויים שעומדים בדוכן. ולא עוד אלא בזה שכתוב 'ושמואל בקוראי שמו' ולא כתוב 'ועלי בקוראי שמו' משמע ששמואל שהוא מזרעו של קרח גדול יותר מעלי רבו שהוא מזרעו של אהרן, ולכן לכאורה יש עוד ראייה שקרח גדול מאהרן.

אבל 'לא ראה יפה'. וזה מפני שידוע שיש בחינה שהאב מוריש איזה עוון ופגם לדורות שאחריו, כמש"כ (שמות כ, ה) 'פקד עון אבות על בנים על שלשים וכו'', אבל ענין זה בא לבן בדרך ירושה בשעת מיתת האב, אבל כיון שקרח ירד חיים שאולה, לא היה אצלו ענין הירושה, הפגם לא ירד לבניו ולדורות שלאחריו. וזה ביאור הכתוב (פסוק כט) 'אם כמות כל האדם ימתון אלה וגו' לא ה' שלחני, ואם בריאה יברא ה' ופצתה האדמה את פיה וגו' וירדו חיים שאלה וידעתם כי נאצו האנשים האלה את ה''. כי אם כמות אדם ימותון אז יש באמת ראייה חזקה לדעת קרח מהא דשמואל שירש את קרח ואין לו שום פגם, אבל אחרי שירד חיים שאולה, הרי נתגלה דאדרבה, ה' חידש ענין בבריאה מפני הסיבה הזאת דייקא, שלא יפגום זרע הקדוש של שמואל הנביא בירושת עוון מחלוקת קרח זקנו.

ובזה מבאר דברי בעל הטורים שכתב וז"ל 'ופקדת כל האדם יפקד עליהם. אמר משה אם הקדוש ברוך הוא יעשה לאלו כמו שעושה לכל האדם שהוא 'פוקד עון אבות על בנים וגו' על שלשים ועל רבעים' אלא שיענישם מיד', עכ"ל.

דהיינו שאם הקב"ה יעניש את הדורות אחריו, זה בגדר 'מות כל אדם תמותון', ואז שפיר יש מקום לטענת קרח, אבל למעשה ברא ה' בריאה חדשה להציל את שמואל מפגם זה כנ"ל. והא ששמואל היה גדול מעלי, הוא דוקא מפני שהיה לו ביטול מוחלט לרבו, כמש"כ 'והנער שמואל משרת את ה' לפני עלי' (ש"א ג א) שלא זזה ידו מתוך יד רבו, לכן זכה שרבו הכהן הגדול הוציא מתוכו הציצים ופרחים שמיוחדים לו, ודוקא ע"י הביטול שלו לרב יצאו כוחותיו הקדושים והמדרגות הגבוהות שבתוכו, עד שבאמת נעשה יותר גדול מרבו.

חשיבות ההתבוננות בפרשת קרח

איתא מהרבי רבי בונם זי"ע, שמהפרשה הזו למד אליהו הנביא להחיות בן האשה הצרפית, שהרי עד אליהו הנביא לא מצינו נביא שהחיה מתים, ומהיכן ידע אליהו ז"ל שיכול הנביא להתפלל שיחיו מתים. אלא למד ממיתת קרח, שחלק על משה ואהרן ועל ידי כך נברא במיוחד בשבילו אופן של מיתה שמחוץ לדרכי הטבע, אם כן מדה טובה מרובה, במי שמתדבק ומתקשר בצדיק ובתורה הקדושה, שייך שהנביא יגזור עליו חיים גם מחוץ לדרכי הטבע.

והוסיף על כך הבית ישראל זי"ע, דאיתא במדרש (פדר"א פ' לג) שהתינוק שהחיה אליהו היה הנביא יונה בן אמתי. ויש בזה לימוד נפלא, שהרי קרח חלק על משה רבינו וגזר על עצמו מיתה משונה שאינה מסדרו של עולם, אבל יונה הנביא שהתדבק רוחא ברוחא עם אליהו הנביא, זכה לא רק ש'ותשב נפש הילד על קרבו ויחי', אלא מכח תחיית המתים הזו ומכח הלימוד שאם מתדבקים עם הצדיק ועם התורה יכולים לזכות לחיים חדשים גם מחוץ לסדרי הבריאה, היה בכוחו של יונה הנביא להחיות עם רב, כאלו שהיו בבחינת רשעים בחייהם קרויים מתים, ועוד אומה של גויים, וכל זה מהתבוננות בבריאה חדשה שנברא לכלות את קרח במחלוקתו על משה רבינו.

לכן יש לנו לשאת ק"ו בעצמנו, שאין אנו כגויי הארצות שקשורים ברע בשתי תכיפות, עאכו"כ כמה חיות וקדושה נוכל לקנות אף שלא כסדר הבריאה, אם נלמד את הפרשה הזו בעיון, ונבין כמה חמור ענין המחלוקת, וכמה שצריכים להתדבק בתורה ובצדיקים. ודבר זה נוגע לכל אחד ואחד, שאפילו אם נראה

לך שיש לך סיבה טובה ומוצדקת להתעסק במחלוקת, אבל האם אתה באמת חושב שיש לך השגה במדרגה של נושאי הארון, והאם יש לך חשבון שאתה רואה את שמואל הנביא יוצא מחלצריך, אלו הם חשבונות שיש בהם רוח הקודש, ועכ"ז ירד חיים שאולה, ומה נענה אנן בתריה.

ועוד למדנו מפרשה זו שתכיפה אחת אינה חיבור לא לטומאה ולא לטהרה, שגם אם נפל האדם ח"ו ונכשל בעבירה, לא יפול לבו בקרבו ולא יתייאש, אדרבה יש לו מעלה יתרה שהוא בבחינת בעל תשובה. ואמנם תכיפה אחת גם אינה חיבור לטהרה, וכשאדם מתפלל ולומד אין זה נקנה בנפשו עד שיתקשר בקשר של קיימא, בהתלהבות דקדושה עם ברען וגעשמאק, ורק אז האדם מתרומם ומתעלה בזה, וכל לבו ונשמתו מקושרים במעשה המצוה או בתורה שהוא לומד עד שהוא חיבור לטהרה. וגם נזכור שאע"פ שאדם לומד כל היום והוא בחינת בית מלא ספרים, עדיין צריך להניח מזוזה על פתחי פיו, ורק אז קדוש יאמר לו.

וידוע שהמשכן לא נחרב אלא נגנו לשעה, והוא קיים לעולם, ועמו נגנו מטה אהרן שהניחו לפני העדות למשמרת. כי הסוד הזה שהרב הדומה למלאך ה', שאין לו שום 'זיך', ולכן יש בכוחו למצוא הטוב שבכל יהודי, ולהאיר נפשותינו בקדושת התושבע"פ, זה קיים לעולם. וצריכים לדעת שאם אנו נתחזק בתורה בהתמדה נמצא בתוכנו ציצים ופרחים ושקדים, כל אחד לפי כוחו ולפי מעלתו, ונזכה לבריאה חדשה אשר יבא ה' בתחית המתים שכתוכנו בב"א.